

ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМЦІВ-МЕЦЕНАТІВ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НАПОЧАТКУ ХХ СТ.

Віктор Васильович Дзюбко

<https://orcid.org/0000-0003-0759-457X>

ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК», м. Київ, Україна
старший викладач кафедри
теоретичної та прикладної економіки

Андрій Євгенійович Юхимчук

ВНЗ «Університет економіки та права
«КРОК», м. Київ, Україна
студент 1 курсу спеціальність
«Менеджмент»

***Анотація.** Тези присвячено меценатству підприємців Лівобережної України у другій половині ХІХ – напочатку ХХ ст. Автори акцентують увагу на зв'язку між індустріальним розвитком українських земель та меценатською діяльністю підприємців, які стали рушіями цього розвитку.*

Українські меценати — особи, українського походження або ті, що проживаючи на українських теренах, свідомо пов'язували себе з українством та безкорисливо підтримували матеріально, фінансово, організаційно розвиток української культури, освіти, науки охорони здоров'я тощо. Українське меценатство має давню історію. А важливість українського меценатства пояснюється тим, що, в часи бездержавності, меценати частково перебирали на себе функції української держави.

Період кінця ХІХ — початку ХХ ст. став «золотою добою» українського меценатства. В цей час в російській імперії активно розвиваються ринкові відносини після відміни кріпатства. Формується прошарок успішних українських підприємців Лівобережної України, що перебувала у складі російської імперії. Значні успіхи були досягнуті українськими підприємцями в таких галузях, як видобуток вугілля та руди, виробництва металів, машинобудування, залізничний транспорт, цукрова промисловість, виробництво зерна, олії тощо. Свідомі свого українського коріння підприємці починають фінансувати власним коштом освіту, мистецтво, культуру, видавничу діяльність тощо.

Українських меценатів кінця XIX — початку XX ст. умовно поділяють на дві групи: фундаторів та організаторів. Фундатори створювали нові просвітницькі й благодійні організації, фонди, музеї, галереї, освітні установи тощо. Організатори концентрували свої зусилля на роботі вже створених установ, на підтримці окремих діячів української культури та мистецтва.

Дуже відомими українськими меценатами були члени родини підприємців Ханенків. Вони не лише збирали картини всесвітньо відомих майстрів живопису, а й робили їх доступними для загального огляду та вивчення, а також поширювали наукові знання, утворювали благодійні фонди. До прикладу, до бібліотеки Київського Товариства охорони пам'яток старовини і мистецтва Ханенки передали каталог власної колекції «Зібрання картин італійської, іспанської, фламандської, голландської та інших шкіл» (1899).

Найбільшим українським меценатом у досліджуваному періоді був підприємець Євген Чикаленко. До його відомих благодійних та меценатських справ належить такі:

- фінансова допомога та підтримка таких видатних діячів української культури, як М. Коцюбинський, В. Винниченко, М. Грушевський Д.Мордовцев та багато інших;
- фінансування діяльності наукового товариства імені Тараса Шевченка у Львові, яке стало прообразом української академії наук;
- фінансування наукового журналу «Київська старовина»,
- видання власним коштом першого українського тижневика - газети «Рада».

Меценатством займались родини українських підприємців Терещенків, Смиренків, Яхненків. Згадані родини створювали освітні заклади, будували церкви, лікарні, розбудовували інфраструктуру цілих українських міст.

Висновки.

Розвиток економіки Лівобережної України наприкінці XIX – напочатку XX ст. створив можливості для найбільш здібних підприємців, які використовували свої доходи не лише для нагромадження капіталів, а й для меценатської діяльності, сприяючи розвитку культури, освіти, науки на українських теренах.

Ключові слова

підприємці, меценати, родина Ханенків, Євген Чикаленко

Список літератури

1. Слабошпицький М. Ф. Українські меценати : нариси з історії української культури / М. Ф. Слабошпицький. – Київ: Видавництво М. П. Коць: Ярославів Вал, 2001. – 328 с.
2. Водотика Т. «Історія успіху: видатні українські бізнесмени XIX ст. http://blog.library.kr.ua/2021/06/blog-post_7.html
3. Вечерський В. Меценатство української еліти в глухівський період Гетьманщини // Сучасність. -1997. - № 3.
4. Меценатство в Україні. Громадська організація "Клуб меценатів" URL: https://web.archive.org/web/20120111041857/http://mecenat-club.org/about/in_ukraine/